

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Naša pota in cilji

Referat načelnika tov. Srečka Žumra na občnem zboru Jugosl. strok. zveze

Naš nastop

Prihodnje leto bomo praznovali 40 letnico, odkar je pokojni dr. Krek zbral okrog sebe prve pionirje kršč. soc. delavskega gibanja. Dolga 40 letna doba kršč. delavskega gibanja pomeni 40 let težke borbe za uveljavljanje človeškega dostojanstva v družabnem življenju. Moderni liberalizem, ki se je zajedal kot črv v človeška srca, je razdvajal družbo v nemaniče in bogataše. Pravičnost se je umikala pohlepu po denarju, bratstvo se je umikalo kupčiji in človek se je približal vrednosti materije. Večni zakoni o človeškem dostojanstvu in božjem dedništvu so bledeli in izginjali iz magne cearte človeškega rodu.

Kakor silna reakcija tej usodni poti človeštva je bila ustanovitev kršč. soc. delavskega gibanja. Razumljivo, da je nastal proti kršč. delavskemu pokretu odpor na vseh straneh. Kršč. soc. delavsko gibanje je pomenilo nevarnega nasprotnika vsemu, kar ni slonelo na zdravi ureditvi človeške družbe; bil je klic vseh izrinjenih iz javnega pozorišča in klic teptanih po človeškem dostojanstvu. Nasproti pridobitnim in gospodarskim krogom je bilo gibanje nezaželen in brezkompromisen sovražnik njihovim kapitalističnim stremljenjem, marksistični grupaciji pa nezaželen konkurent v udejstvovanju.

Na višji zakon

Najvišji zakon kršč. soc. delavskemu gibanju je bil **moralni in materialni dvig delovnega človeka**. Zato je bila prva njegova naloga dvigniti delavca duševno, osvoboditi ga vsakega materialističnega stremljenja in ga tako rekoč odrezati od vsakega tako zvanega meščanskega vpliva. Ta kader delavstva, ki se je zbiral okrog naših delavskih organizacij, naj bi bil elita borcev za družabni red, ki naj sloni na večno veljavnih načelih Kristusovih, to je na absolutni pravici. Ta visoki cilj graditi na meščanski družbi je bilo nemogoče, ker je prav ona podlegla materialističnemu valu in bi s svojim naziranjem okužila tudi delavstvo. Radi tega je imelo vprav delavstvo in tudi še ima nalogo, da zdravi od spodaj navzgor človeško družbo.

Delo — ed i vir vrednosti

Delavstvo nima ničesar. Niti zemlje, ki bi mu rodila pridelke, niti delnic, ki bi mu prinašale dividende; ima zgolj svojo fizično silo in razum, s katerim služi vsakdanji kruh. Ako družba zaide v materializem, zahteva vedno več. Ta povisek pa more črpati le iz

dela delavskih mas. Ali naj mar ti družbi polnijo njihove žepe globoko zakopani zakladi ali pa neobdelana zemlja? Nekdo mora biti, ki bo globoke zaklade izkopal, in jim dal šele pravo vrednost; nekdo mora biti, ki bo pusto zemljo napravil plodono in rodovito. To so edino delavne in žuljave roke naših delavskih sinov in očetov.

Mi in razredni boj

S tem je dejansko družba pretrgala in timpo in globoko zasidrano v načelih Kristusovih človeško občestvo in se postavila na razredno stališče napram delavskim masam, ki jih je smatrala zgolj za objekt izkoriščanja. Nujno je bilo potrebno, da ves ta mali človek, ki je bil zgolj žrtev zmaterializirane človeške družbe, to razredno stališče napram sebi spozna in se prav tako postavi v obrambo svojih lastnih pravic. Dolžan pa ni bil to samo iz svojega kruhoborstva, ampak tudi po svojih krščanskih načelih. To nevarno stališče, ki ga je zavzela človeška družba, grozi s propastjo. Rezultat je pač na dlani: Milijoni in milijoni brezposelnih brez vsakdanjega kruha; zopet milijoni s komaj imena vredno plačo, ki ne morejo nabaviti najpotrebnejšega kruha, obleke sebi in svojim družinam, da ne govorimo o kaki izobrazbi. Padanje rojstev iz strahu pred preživljanjem; nemorala, ki je danes za marsikoga postala zadnje sredstvo za preživljanje; silna brezposelnost, nujno sledeče vzgojno kvarno prosjačenje, tatvine, ropi itd. Na drugi strani pa uživanje brez meje, iz tega izvirajoče nemoralno življenje in prav tako radi prevelike lažodnosti padanje rojstev itd. Ista pesem na eni strani radi **prevelikega pomanjkanja**, na drugi strani pa radi **preobilice vseh dobrot**.

Kak izhod?

Kdo naj napravi družbo zopet srečno in zadovoljno? Kdo naj umiri elemente, ki valovijo že preko bregov? Ali industrijec, ki je prav za prav že vtelesen v tem silnem pogonu kapitalističnega sistema in ni niti več svoboden in gospodar svojih notranjih občutkov? Ali delničar in upravni svetnik, ki jima je edina želja po čim večjih dividendah in nagradah? Ne. Pa tudi niti mali obrtnik, niti kmet. Saj v težkih bojih za obstanek in za pravico dosedaj še nista aktivno posegala in se postavila ob stran delavca. Radi pomanjkanja dela trpita sicer tudi ta dva, toda spregledala še nista, kje je njuno mesto.

Tu ima nalogo bodočnosti v prvi vrsti delavstvo. Edino ono mora pričeti z ozdravljenjem človeške družbe s tem, da z organizirano močjo zahteva pravice in izboljšanje gospodarskega položaja zase. **Kakor so pravico zatirali od zgoraj navzdol**, tako se mora uveljavljati znova edinole od **spodaj navzgor**. To je edina rešilna pot, da ozdravi človeška družba, če je to radi prevelike demoralizacije sploh še mogoče. Zato so pa grobokopi človeške družbe vsi tisti, ki razbijajo delavske sindikate ali jih kakorkoli ovirajo v njihovem svobodnem udejstvovanju.

Dolžnost delavstva

Delavstvo se pa mora te velike resnice tudi živo zavedati in enkrat za vselej napraviti konec svojemu pasivnemu zadržanju v tem velikem vprašanju. Vsi do zadnjega morajo, ako hočejo sebi dobro, vstopiti v svoje delavske sindikate in se v organiziranih vrstah boriti za svoje gospodarsko izboljšanje. **Proti organizirani sili vsega gospodarskega življenja se moramo boriti le z organizirano, disciplinirano silo delovnega človeka.**

Velika naloga kršč. soc. pokreta

V tem vprašanju nove človeške družbe, ki bi slonela zopet na pravici in v kateri bi bil človek zopet človek, je velika naloga krščansko-socialističnega delavstva. V boju proti mamoni in kapitalizmu se more uspešno boriti edino le tisti, katerega duh korenini v globokih krščanskih etičnih načelih. Sloneč na teh načelih šele spozna smisel delavske borbe in **le kot tak bo postavil v borbo neuklonljivega in doslednega borca za zmago dobrega nad slabim.**

JSZ in ostale strok. organizacije

Krščanske delavske organizacije pa niso bile same sebi namen. Njihova naloga je, da se udeležujejo, kjerkoli to zahteva korist in dostojanstvo človeka. Zato je bilo tudi v vseh delavskih institucijah naše delo pozitivno iz širokega delavskega stališča. **Odločno moramo tu zavrniti vsako sumničanje o kaki podreditvi večinski grupaciji. Linijo udejstvovanja narekuje zgolj delavska potreba in pozitivna delavska politika**, kateri se mi po načelih ne smemo odrekati. Marsikaj ni povsem dobro in ne moremo vsemu pritrdjevati, kar gre preko naše moči, toda čas bo prinesel tudi v tem vprašanju potrebne korekture. Socialne institucije, ki se danes le še s težavo ohranjujejo, so pa za delavstvo tudi tako važne, da jih ne

kaže demontirati, ampak le delati vztrajno na njih zboljšanju.

Preteklo leto — leto boja

Jugoslovanska strokovna zveza se je v preteklem letu z vsemi razpoložljivimi silami borila, da pridobi čim več v borbi za svoje članstvo. Izvršile so se neštene intervencije v podjetjih in pri različnih socialnih institucijah. Zamudili nismo **niti enega primera**, kjer se je pokazala potreba. Pri tej priliki moramo tudi priznati, da nam je Delavska zbornica radevolje nudila svoje zastopstvo, kadar je bilo to potrebno, prav tako pa tudi pravno zastopstvo, kjer je šlo za principiellne primere.

Poglobitev kršč. soc. pokreta

Načelstvo JSZ je stopilo po svojih delegatih tudi v stik s tovariškim **Radniškim strokovnim savezom v Zagrebu**. V mesecu decembru se je vršila tozadevna seja delegatov JSZ iz Ljubljane in RSS v Zagrebu in Splitu, na kateri se je sklenilo ustanoviti skupni forum, ki naj bi obravnaval v bodočnosti vsa važnejša skupna vprašanja kršč. soc. strokovnih sindikatov v Jugoslaviji. Prav tako se je na tej skupni seji sklenilo ustanoviti v Belgradu centralno tajništvo, ko bo podana zadostna finančna možnost. Želeli je le, da JSZ kakor tudi Radniški strokovni Savez v bratski Hrvatski čimprej doživita velik razmah in se čimprej udeležijo čim ožje skupno vzajemno sodelovanje, ki naj z živim udeleževanjem izžareva v centralnem tajništvu tudi v srbskem delu naše države. V silni organizaciji razbitosti jugoslovanskega delavstva bo oživiljenje tega načrta doprineslo veliko k zopetni konsolidaciji delavske borbe. Za moralni dvig delavstva bo to delo silne vrednosti, ki je prav za prav predpogoj uspeha. Bog daj, da se ta načrt čimprej izvrši.

Naši pokretaši — junaki

V vseh 40 letih je ideja krščanskega socializma v praktičnem življenju globoko prevečala naše vrste. Ravno ta ideja je zahtevala od naših članov vseskozi veliko truda, samopremažovanja in žrtv. Kljubovali so vsem viharjem iz najrazličnejših strani in v globoki zavesti, da so na pravi poti, podredili svoje osebne interese in samega sebe skupnosti. V tej svoji težki borbi za človeško dostojanstvo niso izven svojih lastnih vrst uživali **prav nikake simpatije**. To je popolnoma razumljivo, saj je delo in udeleževanje take delavske organizacije naravnost živo zarezalo v meso kapitalistične meščanske družbe. Tudi v našem ožjem katoliškem krogu se je žalibog vedno bolj jasno opazal globok prepad med miselnostjo enega in drugega tabora. Dočim je delavska organizacija stalno zahtevala izvajanje krščanskega socializma, je ta zahteva vedno bolj in bolj doživljala odpor v dosedaj vodilnem katoliškem političnem krogu. Povsem razumljive so bile potem vse posledice tega odpora bodisi da so nameravali ustanoviti nove katoliške delavske organizacije, bodisi da so podvzeli gospodarsko blokado itd. Najbolj značilno pri tem odporu pa je bilo dejstvo, da se ni nikdo pri najrazličnejših govoricah o našem delu informiral pri organizaciji sami glede verodostojnosti raznih sumničenj in natolcevanj. **Iz tega stališča je tudi povsem razumljivo stališče I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani**, ki je že pred par leti odpovedalo vsako podporo JSZ. Čeprav se je ta združna centrala spočela prav

tako na pobudo dr. J. Kreka in so prvi pionirji izhajali iz vrst delavske organizacije, je vendarle njeno vodstvo vsled pomanjkanja zavednih delavskih moči zašlo na drugo pot. Čeprav so na tem občnem zboru delegati zahtevali zblizanje z JSZ, ni vodstvo na to željo napravilo nobenega tozadevnega koraka, kar znači, da se načelstvo ne strinja z smerjo JSZ. **Delavstvu ne preostane drugega, kakor da gre preko teh mnenj tudi v tem vprašanju v smeri, ki jo zahteva delavska organizacija.**

V bodočem letu

Jugoslovanska strokovna zveza se je po zadnjem občnem zboru, ki je pokazal odločno delavsko linijo, notranje konsolidirala, idejno poglobila in utrdila svoje postojanke. Težko je bilo njeno gospodarsko vprašanje, toda prebredli smo srečno tudi to silno težkočo. V bodočem letu moramo gledati, da se organizacija **razširi**, da zajame v svoje vrste vse, ki so pripravljeni na naših načelih pozitivno delati. Prišel je čas, ko moramo zajeti industrijska središča, ko moramo pustiti teoretična prerokanja in iti na pozitivno strokovno delo vsak v svoji stroki. Vsled nujno potrebne discipline in reda v organizaciji, da bo kot taka možna vršiti v bodočnosti svojo veliko nalogo, **bomo pravila centrale in zvez strogo izvajali** in strogo gledali na to, kako se članarina plačuje in kdo je naročen na glasilo. To zahteva predvsem interes organizacije, prav tako pa tudi interes članov, ki vseskozi vestno in brez ugovora izpolnjujejo svoje dolžnosti napram organizaciji.

Kršč. soc. pokret in inteligenca

Delo, ki ga vrši danes naša Jugoslovanska strokovna zveza, je silno važno ne le v vprašanju delavstva samega, ampak tudi na izoblikovanje bodočega družabnega reda. Najmanjši v človeški družbi je samozavestno zgrabil v roke plug in na novo orje trdo ledino človeškega družabnega reda. Od uspeha njegovega truda je odvisna bodočnost najširših plasti našega naroda. **Zato iskreno vabim v svoj krog vse dobro mislečo pozitivno, v kršč. soc. usmerjeno inteligenco.** Nihče ne bo bolj hvaležen za vsako najmanjšo podporo kot vprav delavec, ki črpa sile za težko borbo zgolj v idealizmu in v globokih krščanskih načelih. Zaveda se, da se ne bori le zgolj za vsakdanji kosček kruha, ampak predvsem proti moralni in gospodarski propasti človeka, za svoje človeško dostojanstvo in tako rekoč za kraljestvo božje na zemlji.

Neomajno verujemo v socializem

Letošnji občni zbor naše Jugoslovanske strokovne zveze je prišel v tak čas, ko je delavstvo vsega sveta na vsej črti tako tepeno kot še nikoli, odkar je strokovno organizirano in da se zdi, kakor da bi kapitalizem končnoveljavno zmagal. Radi tega nastajajo dezertstva neznajnih in malodušnih ljudi iz delavskih vrst. Prepričani smo, da bo ta čas delavsko armado **razčistil in okrepil**, kajti ti, ki bodo v organizaciji vztrajali, **bodo brez dvoma duhovno izklesana naše elita in seme za nov mogočen razmah naše Jugoslovanske strokovne zveze.** Ravno radi tega mora prej ali slej v delavskem pokretu igrati odločilno vlogo.

Neustrašeno v nove boje

Zato pa tovariši, ki ste doprinesli toliko dragocenih žrtv v prid delavske borbe, **podvojimo svoje sile v bodočih, morda še težjih**

dneh, in neustrašeno korakajmo v strnjenih vrstah bodočnosti nasproti. **Bodimo pravi krščanski borci za uveljavljenje pravice v človeški družbi in kot taki mogočen svetilnik v času splošne duševne neorientiranosti in kažipot v lepše dni človeštva.** Današnji čas zahteva velikih ljudi, globoko zavednih, požrtvovalnih in neumorno delavnih. Naša ideja terja od nas, da smo ti veliki ljudje mi. **Zato vas ne le prosim, ampak naravnost pozivam, da v bodoče zastavimo vse svoje sile za našo Jugoslovansko strokovno zvezo ter po njej za lepšo bodočnost vsega delavstva in vsega človeštva.**

Doma in po svetu

Na seji narodne skupščine v Belgradu, ki se je vršila 10. junija, je kmetijski minister predložil skupščini več predlogov, ki bodo temeljito izpremenili zakon o agrarni reformi. Predlogi so se izročili posebnemu odboru. — Prečitanih je bilo več interpelacij. Dr. Metikoš vprašuje prometnega ministra, zakaj so se ukinile vozne olajšave uradnikom in upokojencem prometnih ustanov. Dr. Kečelić vprašuje, zakaj še ni bil predložen narodni skupščini zakon o invalidih.

Občni zbor Pokojniškega zavoda se je vršil v nedeljo 11. junija. Ker je prišlo do popolnega sporazuma med delodajalci in delojemalci, kakor tudi med posameznimi skupinami, ki jih tvorijo delojemalci, je bila izvoljena zopet stara uprava. Občni zbor je vodil komisar dr. V. Baltić.

Protituberkulozna liga je imela v nedeljo svoje zborovanje v dvorani OUZD. O tuberkulozi je predavalo več zdravnikov in so podrobno analizirali to strašno bolezen, ki divja posebno med delavstvom. Protituberkuloznih lig je doslej ustanovljenih 35, ki delujejo po raznih krajih Slovenije. Nad vse hvalevreden je trud in prizadevanje te lige, ki si je zastavila za svoj cilj pobijanje strašne morilke, ki uničuje široke plasti naroda. Mnenja pa smo, da je treba od vseh zahtevati bolj energično in odločno več kruha in zdravil **stano vanj**, pa bo jetike tudi manj. Saj je znano, da ona vlada le tam, kjer sta beda in pomanjkanje. To, kar se dela danes z našim delavstvom, odpira jetiki vrata na stežaj.

V Avstriji so se hitlerjevci začeli posluževati bomb in revolverjev. Tako so napadli v Innsbrucku šefa varnostne službe dr. Steidla. Pri Kirchenbergu ob Brucku na Muri so inscenirali atentat na štajerskega deželnega glavarja dr. Rintelena. Ker je bomba predčasno eksplodirala, se mu ni ničesar pripetilo. Tudi iz drugih krajev poročajo o bombnih atentatih, ki jih vprizarjajo hitlerjevci. Vlada je poostila odredbe za javno varnost in izjavila, da bo najstrožje postopala proti takemu razbojništvu.

Roosevelt, novi ameriški predsednik, svojo »diktaturo« zelo pametno uporablja. Izdal je že več novih zakonov, s katerimi je precej zavrl korupcijo. Za svetovalce si je izbral samo gospodarske strokovnjake. Posledice te pametne politike se že kažejo. Vrača se tudi zaupanje, ki je najbolj potrebno za napredek gospodarstva. Okrog dva milijona delavcev je dobilo zopet zaposlitev. Trajna rešitev to gotovo ne bo. Dokler bo vladal kapitalizem, bomo vedno doživljali krize, ki jih seveda čutita le delavec in kmet.

Socialni problemi naše m'adine

Zaposlitev vajencev po pomočniškem izpitu

V novem obrtnem zakonu imamo posebno določbo v členu 294, ki določa, da mora vsak mojster imeti zaposlenega vajenca še tri mesece po dovršeni učni dobi. Iz tega sledi, da ima vajenec pravico do zaposlitve pri mojstru še tri mesece po pomočniškem izpitu.

Ker nekateri mojstri takoj po dovršenem pomočniškem izpitu odpustijo vajence, kljub temu, da obrtni zakon izrečno določa še trimesečno zaposlitev, opozarjamo na to važno določbo vse one, ki se jim v tem pogledu godi krivica. V primeru, da mojster ne pristane na navedeno določbo, ima pomočnik zato **pravico zahtevati odškodnino.**

Posebno danes, ko je mlademu pomočniku težko dobiti zaposlitev, ker nima nikake prakse, je ta določba velike važnosti.

Veličasten potek občnega zbora Jugoslovanske strokovne zveze

v nedeljo, dne 11. junija 1933

Za krščansko socialistično delavstvo je bil 11. junij izredno važen dogodek. Saj je bil občni zbor pravi izraz našega dela, borbe in težav, ki se dnevno vrstijo mimo nas. Toda ni je sile, da bi nas zlomila. Kakor hrasti v viharju stojijo naši tovariši v boju na levo in desno, za pravice delavstva. Da dokumentirajo to svojo voljo do dela na izboljšanje položaja najbolj potrebnih, se je zbrala elita naših delavskih voditeljev iz vseh delavskih centrov in drugih krajev.

Točno ob 10 uri dopoldne je tov. načelnik Srečko Žumer otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče tovariše, posebno zastopnika Radniškega strokovnega saveza iz Zagreba dr. Ščetinaca ter zastopnika oblasti. Med drugim želi, da naj bi bil letošnji občni zbor predvsem posvečen strokovnemu delu, ker je že lanski dovolj izklesal duhove in dal jasnosti.

Zastopnik Radniškega strokovnega saveza iz Zagreba dr. Ščetinac pozdravi v imenu hrvatskih tovarišev občni zbor in ugotavlja, da so naše težave njihove težave, naši uspehi njihovi uspehi. Želi, da bi naše delo postalo čim bolj enotno in skupno ter naj bi se razširilo še dalje na jug, da tako ustvarimo velik krščansko socialistični delavski pokret. Njegovo poročilo je bilo z burnim ploskanjem sprejeto na znanje.

Za verifikacijo mandator se imenujejo tovariši Jež iz Ljubljane, Hočevar iz Celja in Pukšič iz Jesenic. Ugotovili so, da je navzočih za skupine 41 delegatov, ki imajo 53 glasov in 17 zastopnikov zvez z 22 glasovi, tako da je skupno na občnem zboru navzočih 58 delegatov s 75 glasovi. Ker je to več kot tri četrtine glasov, ugotovi načelnik Žumer sklepčnost občnega zbora in preide na dnevni red.

K drugi točki dnevnega reda so soglasno sprejeli predlog tov. načelnika, da se imenujeta dva overovatelja za zapisnik lanskega občnega zbora in sicer tov. Modrijana iz Vrhnike in Lešnika iz Hudejame.

Poročilo tov. načelnika prinašamo na uvodnem mestu.

Med tem časom so dospeli še ostali trije tovariši iz Zagreba kot zastopniki Radniškega strokovnega saveza. Po pozdravu tovariša načelnika jih občni zbor z aplavzom prisrčno pozdravi.

Blagajnik tov. Valant poda točno blagajniško poročilo in gospodarsko stanje organizacije. Končno poudari sledeče:

Kot razvidite iz bilance, nimamo železnih rezerv. Živimo iz rok v usta.

V bodočem letu bo naloga načelstva in vseh organizacij, da praktično sodelujejo pri izboljšanju gospodarskega položaja. Ta mora iti v treh smereh: Načelstvo bo moralo tudi v nadalje paziti na vsak izdatek. Načelstvo JSZ in vse včlanjene organizacije bodo morale storiti vse, da se naša organizacija razširi tam, kjer že danes organizacija obstoja in tja, kjer je še ni. Stroke si morajo med seboj pomagati pri organizaciji. Z razširjenjem organizacije se bo dvignil naš pravi in glavni dohodek, ki je tudi najbolj sigurn. Članarino je treba obenem točno izterjovati od članov. Vse naše delo in postopanje bo moralo biti tako uravnano, da bomo imeli čim več prijateljev in čim manj neprijateljev.

Kot interesno gospodarsko zaščitno gibanje pa moramo gledati predvsem nato, koliko je onih, ki nas podpirajo. Razumljivo, da ne bomo iskali prijateljev v delodajalskih krogih. Toda tudi kadar bomo imeli opravka s temi, naj imajo oni vtis, da gre pri nas za organizacijo, ki gradi na realnih tleh delavsko bodočnost, ki ve, kaj zmore in kaj hoče.

Naše strokovno delo

Tovariš tajnik Lombardo poroča o strokovnem delu v preteklem poslovnem letu.

Tudi v pretekli poslovni dobi je bila borba JSZ, njenih strokovnih zvez in skupin, v glavnem defenzivna. To se pravi, da smo bili prisiljeni braniti obstoječe ugodnosti delavstva, ki so bile napadene z vseh strani in to s tako silo, da se na kako ofenzivo ni moglo niti misliti.

Defenzivna borba pa je vedno težja, kot ofenzivna, zlasti če armada ni oskrbljena z zadostnimi obrambnimi sredstvi in ako vrhu tega nastopajo take okoliščine, kakor je že par let trajajoča gospodarska kriza.

Delavstvo je danes na celi črti v defenzivi proti znatno močnejšemu kapitalizmu, ki se je poslužil gospodarske krize za uničevanje gmotnih, socialnih in moralnih pravic delavstva.

V znamenju gospodarske krize so podjetja zlasti v zadnjem letu zniževala delavčev zaslužek. V znamenju te krize so podjetja odpuščala tisoče delavstva in zaposlenim skrajševala delovni čas. V znamenju krize so podjetja poostрила šikaniranja in preganjanja delavstva.

Razumljivo je tedaj, da so take razmere silile delavstvo k protiobrambi, da zaščitijo svoje gmotne interese, oziroma, da najde pomoč v težkih dneh. Za obrambo pa je zgrajena edina pot, ki pelje v strokovne organizacije. Žal, da moramo po skoraj 40 letnem obstoju naše JSZ ugotoviti, da je velik del našega delavstva zgrešil to pot, in tava še danes po polni teme ter zavestno ali podzavestno služi kapitalističnemu družabnemu redu. Kljub temu pa organizirano delavstvo ni klonilo duhom, temveč je svoje energije podesetorilo.

Trdna vera v zmago pravice nad krivico, upanje, da se tudi ostalo delavstvo prej ko slej otrese suženjskega duha in stopi v organizirano armado delavstva. Ljubezen do trpečega delavstva je vodilo delo in borbo JSZ skozi trnjevo pot zadnjega poslovnega leta. Ni mogoče občnemu zboru predočiti vsega podrobnega dela JSZ v minulem letu, ker bi se s tem poročilo preveč zavleklo. Zato se bomo omejili le na najvažnejše delo.

Lesno delavstvo.

Lesna stroka je bila še pred par leti najmočnejša industrijska skupina. V letu 1929. je bilo v lesni industriji zaposlenih nad 16.000 delavcev samo na področju dravske banovine. Danes lesna industrija ne zaposluje niti polovico toliko delavstva. Mezde v lesni industriji so padle od 30 do 60%. V nekaterih podjetjih znašajo plače pod 2 Din na uro. To pa le v podjetjih, kjer delavstvo ni organizirano. V kolikor pa zastopa JSZ lesno delavstvo, smo si prizadevali položaj tega delavstva izboljšati. Zlasti smo si prizadevali za delavstvo bohinjске in selške doline, ki je v veliki

večini odvisno od dela v državnih gozdovih. V glavnem je šla akcija za tem, da se v državnih gozdovih spremeni sedanji način oddaje dela. Naša zahteva za odpravo oddaje dela potom licitacije za enkrat še ni prodrla. Ministrstvo za šume in rude pa je naročilo direkciji šum v Ljubljani, da naj se delo oddaja le poklicnim in zaslužka potrebnim delavcem. Mnogim lesnim delavcem smo izposlovali podpore. Opozarjali smo tako pristojna županstva, Delavsko zbornico, kakor bansko upravo na skrajno težki gmotni položaj lesnega delavstva in ponovno zahtevali pomoči.

Zadovoljivo smo rešili več spornih zadev tičočih se delovnih pogodb itd. Pa tudi v privatnih lesnih podjetjih smo se borili zoper vedno ostrejšo reakcijo podjetnikov. Zlasti smo imeli težko stališče v tovarni podpetnikov v Rimskih Toplicah in tovarni za lesne izdelke v Jurkloštru. Povsod je šla borba zoper redukcijo plač in ureditvi nerednega izplačevanja zaslužkov. Z odločnim in vztrajnim odpornom organiziranega delavstva so bili odbiti napadi s strani delodajalcev. V zadnjem času smo organizirali tudi delavstvo lesne industrije tvrdke Löschnigg na Pohorju in smo morali takoj stopiti v akcijo zoper redukcije plač in drugih številnih nerednosti v tem podjetju.

Papirničarji.

V Združenih papirnicah je bilo v zadnjem letu obratovanje zelo moteno. V obratu Vevče se je pogosto obratovalo samo tri do štiri dni v tednu. V obratih Goričane in Medvode pa je bilo delo v mesecu marcu popolnoma ustavljeno. Vse prizadevanje za odpravo teh motenj s strani organizacije niso rodila zaželenega uspeha, ker je naša papirna industrija močno odvisna od carinske politike, da ne rečemo, da je tudi v vodstvu Združenih papirnic precej krivde, da kljub znatnim uvozom inozemskega papirja domača industrija nima dela. Kljub temu pa je ostala kolektivna pogodba v Združenih papirnicah še v veljavi in se s te strani ugodnosti delavstva niso poslabšale.

V papirnici v Prevaljah smo imeli mnogo truda radi nerednega izplačevanja zaslužka. Tovarna je dolgovala delavstvu na neizplačanih mezdah redno okrog 100.000 Din. Ker se je tovarna sklicevala, da nima denarja, je bilo treba ugotoviti, kam oddaja blago in kako odjemalci plačujejo. Šele po dolgem prizadevanju organizacije in Delavske zbornice se je uredilo, da je delavstvo prejelo vsaj del zastalnih plač.

Rudarji.

Položaj rudarskega delavstva se stalno slabša. V mesecu maju smo bili priča številnih redukcij rudarjev pri TPD. Pri reševanju težkega položaja rudarjev posamezna organizacija kot taka ne pride več v poštev. V kolikor se je storilo v zaščito gmotnih in socialnih interesov rudarjev, se je storilo skupno z vsemi v poštev prihajajočimi organizacijami in Delavsko zbornico. Jugoslovanska strokovna zveza se je udeleževala vseh skupnih razprav in akcij, ki so šle v smeri obrambe rudarskih interesov pri TPD kakor tudi v javnosti. Nepotrebno se nam zdi v to poročilo navajati vseh korakov JSZ, ker so bile v javnosti vse tozadavne razprave obrazložene iz česar je

bil razviden položaj rudarjev. Treba je le ugotoviti, da vsa borba in prizadevanje merodajnih činiteljev ni rodila nikakih pozitivnih uspehov. TPD je brezobzirno storila svoje, da zaščiti interese svojih profitov. Država, ki bi v zaščito rudarskega delavstva edina mogla kaj storiti, se je postavila na stališče trgovca na eni, na drugi strani pa se je pokazala brez moči napram mogočnemu inozemskemu kapitalizmu, ki odloča o usodi desetisočev rudarskih družin.

Tekstilni in oblačilni delavci.

V tekstilni industriji v pretekli poslovni dobi nismo imeli mnogo posla. Znano je, da tekstilno delavstvo prejema izmed vseh ostalih strok najbolj nizke plače. V tekstilni industriji se dosedaj ni čutilo kake občutnejše krize. Kljub temu, da so mezde v tekstilni industriji najnižje, delavstvo ni čutilo potrebo, da se organizira.

V Združenih tovarnah klobukov in slamnikov v Domžalah vodimo že več časa borbo zoper tam zaposlene inozemce, ki so vzrok, da se je v tej tovarni znatno poslabšal položaj delavstva. Upamo, da nam bo mogoče v kratkem odstraniti vsaj glavne izkoriščevalce našega delavstva v tej tovarni. Pravkar smo začeli akcijo za odpravo nerednosti in zaščito plač tudi v tovarni »Šešir« v Škofji Loki.

Kemični delavci.

Tik pred ustavitvijo obratovanja kemične tovarne v mesecu decembru 1932 je delavstvo izrazilo željo, da se organizira v JSZ. Stopili smo takoj v akcijo, da ugotovimo vzroke ustavitve tovarne. O razmerah v tej tovarni smo obvestili pristojne oblasti. Končno je tovarna pričela obratovati v mesecu marcu 1933. Za to tovarno pripravljamo kolektivno delovno pogodbo, ki jo bomo v danih razmerah skušali uveljaviti.

Stavbinsko delavstvo.

V stavbinski stroki zastopa JSZ le pleskarje, sobo- in črkoslikarje. Ta skupina je v svojem strokovnem delu precej samostojna, ker ima agilno in sposobno vodstvo. V delovnem načrtu ima izvedbo kolektivne pogodbe za vse v to stroko spadajoče delavstvo v Ljubljani.

Tobačni delavci in upokoјenci.

Tobačno delavstvo kakor tudi upokoјenci so se v zadnjem letu močno prizadevali, da se uredi njihovo pokojninsko zavarovanje. Uprava drž. monopolov je izdala tozadevni pravilnik, ki je sicer zadovoljiv, ne more se pa oživotvoriti ker je ministrstvo financ odklonilo potrebne kredite. V zadnjem letu se je uprava drž. monopolov odločila izdati še tudi dva nova pravilnika za aktivno tobačno delavstvo. Organizacije so prejele nalogo, da predlože svoje predloge. Jugoslovanska strokovna zveza je izdelala osnutek novega pravilnika in to pravilnik o plačilnem sistemu in kategorijah ter pravilnik o delu (delovni red). Oba osnutka sta bila potom tobačne tovarne v Ljubljani z obširnim komentarjem poslana upravi drž. monopolov. V kolikor smo osebno ugotovili, si je uprava drž. monopolov v Beogradu v veliki meri osvojila naše predloge. Pravilnika bosta po vsej verjetnosti že v tekočem letu stopila v veljavo, ker sta že pri upravi dovršena. Tako Zveza tobačnih delavcev, kakor Društvo tobačnih upokoјencev je imelo pri svojem delu vso dejansko in moralno oporo v JSZ.

Hišno-gospodinjški posli.

Hišno-gospodinjški posli se združujejo v Poselski zvezi, ki posluje kot znano v prosto-

rih JSZ. V glavnem ta zveza oskrbuje posredovanje služb služkinjam in poravnava nastale spore med služkinjami in gospodarji. Zveza se prizadeva za uveljavljanje novega poselskega reda, ker je sedanji zastarel in ne odgovarja razmeram in potrebam časa. Poselska zveza si dalje prizadeva za odpravo privatnih posredovalnic, ker so te v škodo organizaciji in pa tudi posameznim služkinjam. Tudi Poselska zveza ima v Jugoslovanski strokovni zvezi vso dejansko in moralno oporo.

Viničarji.

Viničarje zastopa Strokovna zveza viničarjev v Ljutomeru. V preteklem letu je otvorila svojo pisarno tudi v Mariboru v prostorih ekspozitive JSZ, kjer uraduje zvezni tajnik tov. P. Rozman dvakrat na mesec. Delo zveze je znano po obširnih poročilih v »Delavski pravici«. Organizacija se širi na vse strani vinorodnih krajev in dela čast Jugoslovanski strokovni zvezi. Vse viničarsko vprašanje leži na njenih ramah. Tej težki nalogi je zveza v polni meri kos in prinaša velike koristi ubogemu viničarskemu delavstvu.

Poročilo o kovinarski stroki.

V kovinski stroki je bilo delo v tem poslovnem letu precej živahno. Vso iniciativo in navodila je po večini dajal strokovni odbor kovinarjev, katerega tvorijo tovariši iz Jesenic in Javornika. Ta odbor je imel šest sej. Izdalo se je več okrožnic, ki so vsebovale sklepe in navodila za delo v skupinah. Pri vseh obstoječih skupinah so se izboljšali in izpopolnili organizacijsko zaupniški zbori. Volitve delavskih obratnih zaupnikov nam niso prinesle bistvenih izprememb. Po vseh kovinarskih skupinah so se po potrebi vršili sestanki in tudi večji shodi, kjer so se obravnavale tekoče in krajevno aktualne zadeve.

Jeseniška katastrofa v marcu 1932 se je popolnoma uravnovesila šele v jeseni, kajti delavstvo se je sprejemalo samo v odrejenih rokih. V tem pogledu se je izvršilo od strani tajništva kakor obeh skupin nešteto intervencij, ki so po večini imele uspeh. Saj so razmeroma vsi naši člani razven par izjem dobili ponovno zaposlitev. To je še toliko bolj važno, ker so socialisti sploh hoteli onemogočiti ponovno zaposlitev naših ljudi. Te razmere so prinesle to dobro, da je tudi skupina na Jesenicah uvedla podporni fond, ki se preje v nobenem primeru ni dal izvesti. Kaj pomeni fond, ve tisti, ki okuša brezposelnost.

Boj za kolektivno pogodbo še vedno ni zaključen in traja že skoraj leto dni. Odpor od strani delavcev tudi ni več tako močan kot bi bilo to potrebno. Tovarna to dobro izkorišča, sicer pa so splošne razmere, ki so za delavstvo skrajno neugodne, precej vzrok tem razmeram.

Velike težave in mnogo dela je bilo s skupino v Zirovnici. Pri Kranjskih dež. elektrarnah se je nastavilo kontrolorja, ki je s svojim govorjenjem in nastopom izzval pri delavstvu kakor ostali javnosti veliko nezadovoljstvo. Vsled izjave, da je on povzročil odpust 30 delavcev, so ga le ti vrgli na cesto. Ta korak delavstva je seveda izzval pri merodajnih činiteljih veliko razburjenje. Delavstvo pa je na njegove izjave zahtevalo zadoščenje in komisijo, ki naj ugotovi, koliko so izjave kontrolorja resnične. Tako je komisija na delu sedaj že 6 mesecev in delo še vedno ni zaključeno. V kolikor pa smo informirani, so ugotovitve komisije za kontrolorja zelo porazne. Nešteto je bilo intervencij na ravnateljstvu, banski upravi, kakor tudi pri g. banu. Od naše strani

se je storilo vse, da se razmere ublaže in uredijo. Ker pa ni kreditov, tudi ni upanja, da bi se vse zopet sprejelo nazaj v delo. Vsem se je izposlovalo brezposelne podpore, kolikor so imeli pač za to pravico.

V Ljubljani je v kleparski stroki kljub temu, da bi morala biti sedaj sezona na višku, 50% brezposelnih. Gotovo je, da to zelo porazno vpliva na organizacijo. Prav isto velja tudi za skupino v Guštanju, kjer se že dve leti zelo slabo dela in so delavci vedno na dopustu, ter je več kot tri četrtine brezposelnih.

Kljub težkemu položaju pa je članstvo med kovinarji porastlo v teku zadnjega leta od 428 na 490 članov. Gotovo je, da v tem letu ni bilo tako močnega razmaha, kot smo si ga želeli. Gospodarske razmere ubijajo v delavstvu pravo voljo do strokovnega dela.

Podrobno delo Jugoslovanske strokovne zveze v zadnji poslovni dobi pa se najbolj izraža v sledečih številkah: pisarna je prejela 1004 dopise in odposlala 963 dopisov. Izposlovali smo za svoje člane nad 500 brezposelnih podpor v skupni vsoti nad 50.000 Din. Obravnavali in posredovali smo v 70 spornih zadevah za posamezne člane radi nepravilnih odpustov, plačevanja nadurnega dela, pridrževanja zaslužka, nepravilnosti pri odtegoivanju davka in nerednosti pri socialnem zavarovanju. V številnih primerih smo morali sporne zadeve izročiti pravnemu zastopniku.

Izvedli smo volitve obratnih delavskih zaupnikov za leto 1933 in pri tem dosegli 62 zakonito izvoljenih obratnih zaupnikov, ki pripadajo naši organizaciji.

Tovariš tajnik Rozman poda program našega dela v bodočem poslovnem letu

Vsak pokret se mora nujno opirati na gotove krajevne edinice, katere v svojem pridnem delu ustvarjajo lahko čuda, ali obratno, vsled svoje nedelavnosti morajo sčasoma zginiti in dati prostora drugim, ki so sposobni življenja. Za delavstvo in njegove strokovne organizacije je to še posebno velike važnosti. Zato morajo biti posebno v delavskem pokretu grajene krajevne edinice na močnih, aktivnih in agilnih ljudeh, samo ob sebi umevno je, da velja prav to tudi za centralo. Ti ljudje morajo biti organizatorji, agitatorji, učitelji, vedno in povsod na mestu, pripravljeni pomagati svojim tovarišem. Vsled tega je treba poznati delavsko vprašanje v vseh njegovih odtenkih, biti si vedno na jasnem, da je delo sicer nevhvaležno in trudapolno, naša življenjska dolžnost. Žal, da danes pri nas niti drugod ne razpolagamo z zadostnim številom takih ljudi. Nekaj jih sicer je, toda to je vse premalo, da bi delo teh moglo dvigniti delavca kvišku, do popolne samostojnosti. Mnogo je temu kriva naša splošna, tako rekoč meščanska izobrazba, ki nas je vzgojila tako, da vsa gospodarska, politična, kakor ostala vprašanja rešujemo v obliki visokodonečih debat, kritik in raznih nauk, ki jih hočemo dati svetu. Nikakor pa ni nas volja, za požrtvovalno, tiho podrobno delo. Vsi pričakujemo samo rešitve od zgoraj, od drugih, sami pa pri tem kompleksu vprašanj nimamo volje niti smisla za sodelovanje. Saj je obče znano, da drži *krajevno kakor centralno organizacijo skupina idealnih in do skrajnosti delovnih ljudi. In baš krog takih ljudi moramo povečati.* Iztrgati jih čim več iz dnevnega mrtvila, visokih političnih debat, ki so za nas delavstvo brez vsakega pomena in vrednosti, ker pač nimamo na to prav nobenega vpliva in je vse skupaj

samo igra kapitalizma, kako bo tudi v bodoče obdržal svoje pozicije in svoj dobiček. Zato se mora mali človek — delavec, kmet, obrtnik, uradnik zanimati predvsem za samega sebe in svojo usodo; ker pa iz pojavov vsakdanjega življenja vidimo, da posameznik sam v tej družbi nič ne pomeni, je zato tukaj *strokovna organizacija — delavski pokret*. Tu se mora izživljati in uveljavljati v dobro sebi in vsemu delavstvu.

Pa naj bo dovolj uvoda. Poglejmo še nekoliko delo organizacije v tem pravcu nazaj, da bomo potem lažje očrtali smernice za naprej. Ali smo v preteklem poslovnem letu zadostili vsem zahtevam, ki so se pojavljale in so zahtevale od nas, da kot delavski voditelji in pokretaši zavzamemo do njih stališče in jih rešimo. Zdi se mi, da še zdaleka ne. So gotove skupine, ki so se vsaj trudile v tem pravcu, toda še to je za tako važen pokret, kot smo mi, veliko premalo. Centrala je pošiljala skupinam važne okrožnice. Teh čestokrat niso čitali niti odborniki, kaj da bi o njih kaj vedelo članstvo. Dajali smo iniciativo za sestanke, kateri so vedno aktualni in je za nje vedno dovolj gradiva. Vršili so se pač samo takrat, kadar je kdo prišel iz centrale, da bi to sami v svojem krogu izvedli, se zdi marsikomu nemogoče. Pa bo kdo trdil, saj ni ljudi in zato ni zanimanja. Deloma to drži. Toda odbora to ne sme motiti. Brez ozira na vse zapreke je treba, da se vršijo sestanki, ker to je prav za prav direkten stik s članstvom, kjer ga je mogoče informirati o delu odbora, razmerah v tovarni, delavskih obratnih zaupnikih in mnogočem, kar ni samo važno, marveč življenjskega pomena za delavstvo. Tudi za to je treba vzgoje, predvsem pa reda in točnosti. Napovedana stvar se mora vršiti, pa naj bi prišla samo dva člana. Počasi je treba v tem pogledu utirati pot in ne obupati pri prvih neuspehih. Stiki odbora s članstvom morajo biti živahni, praktični, življenjski. Brez teh zvez ni in ne bo pravega delavskega pokreta. Je še nešteto stvari, ki bi se v tem pogledu dale povedati, toda naj pridem na najvažnejše, kar smatram v referatu, in sicer to, kakšno naj bo naše delo v organizaciji v bodoče. Tako, kot doslej, gotovo ne. Program organizatoričnega in agitacijskega dela, ki ga bom očrtal, je treba, da delegati brezpogojno uveljavijo v svojih edinicah, strokovnih skupinah. Moramo ven iz mrtvila v aktivnost. To pa se mora predvsem odražati v podrobnem delu.

Delo v odboru skupine

se mora točno porazdeliti.

Predsednik mora voditi zunanje posle, intervencije in skrb, da se vsi sklepi, ki se naredijo na sejah, tudi izvedejo.

Podpredsednik ima nalogo, da skrbi za udeležbo na sestankih in sploh vodi vse notranje delo skupine.

Tajnik, ta ni dovolj, da le vestno beleži sklepe v sejne zapisnike, marveč naj piše tudi kroniko vsega delavskega gibanja v okraju. Najprimernejši je tudi za dopisnika »Delavske Pravice«. Sploh mora biti tajnik iniciativen, energičen in izredno delaven, ker le tedaj bo skupinski odbor v resnici v polni meri vršil svojo dolžnost.

Blagajnik ima posla dovolj s članarino in fondi. Zato naj se njemu ne daje drugega dela.

Organizacijski zaupniki

To so prav za prav razširjen odbor, ki pa mora imeti stalne stike z odborom, poleg tega pa tudi sam svoje redne seje. Na teh sejah naj bodo navzočni tudi obratni zaupniki, kjer naj

skupno rešujejo vsa tekoča vprašanja iz obratov, intervencije, pritožbe članov zaradi članarine, časopisa itd.

Članstvo porazdeliti na organizacijske zaupnike

Da morejo organizacijski zaupniki v resnici vršiti svoje delo, je treba, da jim odbor dodeli, in sicer vsakemu posamezniku po pet ali deset članov. Njegova naloga je, da jih ima stalno v evidenci, pobira od njih članarino, skrbi, da v redu prejemajo list, poroča njih želje in zahteve odboru, kakor tudi obratnim zaupnikom. Zato naj ima posebno beležnico, kjer ima vpisane vse člane, kakor tudi, da vpiše vse, kar mu člani sporoče.

Redni mesečni sestanki

Ti sestanki so predpogoj zdravega napredka v skupini. Kakor rečeno, bi se moral vršiti vsak mesec enkrat strokovni sestanek; brez vsakih posebnih vabil in priganjanja naj bi bil redno na določen dan sestanek, katerega se mora udeležiti vse članstvo. Na teh sestankih naj se razpravlja o delavski soc. zakonodaji, saj je članov in razprav v »Delavski Pravici« in tudi drugod vedno dovolj, katere posamezniki ne razumejo. Zato jih je treba tolmačiti oziroma o njih debatirati. Poleg tega naj pride ob teh prilikah govor o razmerah v tovarni, organizacijski in obratni zaupniki pa naj poročajo o svojem delu.

Obiski na domu

Ni dovolj, da ima organizacijski zaupnik samo beležnico in po njej vodi evidenco dodeljenih mu članov. Zahtevati je, da ti zaupniki obiskujejo svoje člane tudi na domu. Tu je najboljša prilika, da se naveže razgovor o organizaciji, dnevnih težavah, gospodarskem položaju delavstva in o vsem mogočem.

Ti obiski pa ne bodo vzgojni samo za moža — člana —, marveč tudi za vso ostalo družino, posebno za ženo, ker bo spoznala, da je možu strokovna organizacija nujno potrebna in je za njega življenjskega pomena. Iz vsakdanjih izkušenj vemo, da mož ne govori doma rad o organizaciji in težavah, ki so s tem v zvezi. Poleg tega pa tudi otroci radi poslušajo in tako že v svoji rani mladosti doumevajo življenje tako, kakršno je. Ob teh prilikah je treba navezati razgovor na naš časopis. Vse želje in mnenja pa naj si potem zaupnik zapiše, sporoči odboru, ta pa uredništvu lista ali organizaciji. Ženi je treba povedati, da tudi ona lahko mnogo stori za list. Kadar kje kaj kupuje, naj vpraša, ali inserirajo v našem listu. Ako že inserirajo, naj reče, da je zato prišla, ker je čitala inserat v našem listu. Mnogo bi se lahko na ta način z inserati dobilo denarnih sredstev, ki so nam tako potrebna.

Delavsko prosvetni večeri

Bolj kot kdo drugi, rabi razvedrila in odliha delavec. Tega mora najti pa v svoji strokovni organizaciji. Nikakor pa v gostilni, kinematografih in raznih plehkih predstavah. Na ta večer pa naj gre vsa družina. Tako ima nekaj potem od tega ne samo mož, marveč tudi ostali. Posebno za zimsko delo so taki večeri izredno važni. Igrica — enodejanka, dve deklamaciji, kratek govor o kakem aktualnem vprašanju z ozirom na delavstvo ali njegovo zakonodajo, nekaj petja in godbe, pa je večer pester in zanimiv. Lahko se vključijo tudi skioptična predavanja.

Ti večeri pa morajo biti res delavski. Iz njih se mora odražati resnično in nepotvorjeno življenje delavca. Gojiti se mora pravo delavsko zavest. Le na ta način se ustvarja enotna miselnost in neka družinska skupnost. Centrala

bo skrbela, da se za slične večere nabavi potreben material.

Poleg tega dela pa je potrebno še podrobno agitacijsko delo, katero pa mora vršiti poseben referent za propagando.

Pri agitaciji se je treba predvsem osredotočiti na gotove stvari, za katere pa je treba precej živavosti in volje, da jih je mogoče izvesti. Zato referent za propagando ne bo imel lahkega dela. Baš tudi tu začnjenja ono podrobno delo, kar sem že naglasil. Kaj naj tedaj ta referent izviši?

Uredi naj seznam vsega zaposlenega delavstva v okraju.

Poseben seznam naših prijateljev, to se pravi tistih ljudi, ki niso v naši organizaciji, pa vendar s simpatijo spremljajo naše delo.

Zaradi evidence naj zbere seznam članov drugih strokovnih organizacij.

Skrbi, da se »Delavska Pravica« in »Beseda« razprodajata v nedeljo po sveti maši. Išče naj tudi primerne poverjenike za Krekovo knjižnico, ako tega še ni. Išče naj in nabira inserate za list. Zato pa je treba imeti pomočnike. Najboljši pomočniki pri tem pa so člani, oziroma gospodinje, ki naj povsod zahtevajo, da dotičnik, pri katerem kupujejo, inserira v našem listu. Kogar podpiramo mi, zahtevamo, da nas podpira tudi on. Skrbeti mora, da je v vseh javnih lokalih naš tisk. Tudi tu mu more biti v oporo članstvo, ki naj povsod zahteva naš list. Vse podrobne informacije glede inseratov, kolportaze in širitve tiska pa bo dajala centrala.

»Delavska Pravica«

»Delavska Pravica« mora biti aktualna in mora imeti tudi iz posameznih krajev zares točna in zanesljiva poročila. Na ta način je potem mogoče tudi za list agitirati. Seveda je danes list majhen. Toda zavedati se moramo, da je naš list neodvisen in ga vzdržujemo prav sami s svojimi žulji. Da pa moremo dobiti informacije oziroma poročila iz posameznih krajev, je treba za to imeti dopisnike. Rekli smo že, naj bi to vršil tajnik skupine. Lahko pa se poveri ta naloga tudi komu drugemu izmed mlajših tovarišev.

»Delavsko Pravico« naj skupine hranijo, ker se posamezni člani lahko uporabljajo na predavanjih, članskih, organizacijskih ali na mladinskih sestankih.

Dopisniki »Delavske Pravice« pa naj upoštevajo, da se za list piše razprto in samo na prvi strani. Piše naj se jasno in naj bo čim manj slovničnih napak. Predpogoj pa je, da je pisano s črnilom.

Treba nam je ustvariti fond za propagando. V ta fond naj bi se stekali prispevki, in sicer gotov odstotek od prireditelj, kolportaje, inseratov, raznih blokov, nabiralnih akcij, za tiskovni sklad itd. Nobene prilike ne bi smel nihče zamuditi, da tudi na drug način, ne samo s svojo 10 dinarsko članarino skrbi za vzdrževanje svojega pokreta.

Statistika o proizvodnji izdelkov in produkciji v posameznih tovarnah

Čestokrat so obratni zaupniki, kakor tudi drugi zaupniki organizacije postavljeni pred težko vprašanje ob priliki pogajanj s podjetjem, ker nimajo njihovim trditvam možnosti staviti konkretnih ugovorov. Nimajo nikakih zanesljivih podatkov o produkciji, njeni vrednosti, akordnih postavkah itd. Vse to zbirati, in sicer točno in zanesljivo, je dolžnost organizacijskih zaupnikov. Toda ne samo njih, marveč vse članstvo mora pri tem pomagati. Le s ta-

kimi podatki in tako oboroženi morejo potem zastopniki v resnici dobro in uspešno izpodbiti ugovore delodajalcev.

To naj bi bile smernice, ki so dovolj jasno in razločno očitane za bodoče delo. Ako jih izvedemo vsaj polovico, smo storili mnogo.

Ven iz te meglenosti in nejasnosti v aktivno delo, ki nam bo gotovo prineslo izboljšanje iz teh težkih razmer.

Po podanih poročilih je nadzorstvo ugotovilo vsestransko redno poslovanje načelstva in predlagalo načelstvu absolutorij s pohvalo.

Tov. načelnik otvori pred glasovanjem o predlogu nadzorstva debato k posameznim poročilom. K debati se oglasi tov. Pukšič iz Jesenic, Marinček in Novak iz Ljubljane, dalje Dacar iz Tržiča, tov. Križnik iz Trbovelj, Arnež iz Jesenic, Hočevnar iz Celja in drugi.

Po zaključku debate, ki je bila izredno živahna, da načelnik predlog nadzorstva na glasovanje, ki je bil soglasno sprejet. Nato se prečita predlog za novo načelstvo in nadzorstvo, ki ga predlaga centralni odbor. Predlagana lista je bila soglasno sprejeta.

V novo načelstvo so izvoljeni tovariši: Gostinčar Jože, Žumer Srečko, Rutar Jože, ing. Žumer Matija, Koprivec Matija, Valant Milan, Pangeršič Ivan, Savenc Franc.

Namestniki: Modrijan Jože, Jež Anton, Butinar Jože, Primc Franc, Pauer Ivan, Jerman Ida, Uršič Ivan.

V nadzorstvo: Dobovišek Mihael, dr. Pokorn Jože, Križner Marija, Žužek France, Pavlič Stane in Božič Ivan.

S tem je bil uradni del občnega zbora končan. Nato so se obravnavali različni predlogi. O predlogu centrale radi povišanja članarine se razvije daljša debata. Vsled izredno težkih finančnih razmer našega delavstva, priporočajo delegati načelstvu, da naj bi se ta sklep ne izvedel, pač pa so skupine priprav-

ljene neobvezno zbirati prispevke za v borbi preganjane tovariše. V tem smislu stavljen predlog tovariša Arneža iz Jesenic se soglasno sprejme.

Nato prečita tov. načelnik resolucije občnega zbora, katere so bile z burnim prirejanjem odobrene.

Resolucije

I.

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze ugotavlja, da bodo kos ogromnim nalogam sedanjih in bodočih dni le duhovno izklesani in in enotno krščansko socialistični delavski sindikati. Zato je rušenje te enotnosti danes mnogo bolj škodljivo, kakor kdajkoli in mu je zoperstaviti vsikdar in povsod ter neposredno vsa organizacijska in druga sredstva.

II.

Ugotavljajoč usodno neorientacijo obče koristnega javnega udejstvovanja današnjega časa, poudarja občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze, da je težko, samozatajevalno delo za zaščito človeških, kulturnih, gospodarskih in socialnih interesov delavstva tako pionirsko, da samo po sebi oplaja vse sloje ljudskega občestva, ves narod. To delo je sedaj kot nekdanj temelj vsesplošnega ljudskega napredka in more edino postati pravo torišče za vse, ki hočejo v smislu načel krščanskega socializma prispevati svoj delež k boju za pravice delavskih slojev.

Zato smatra zbor za potrebno, pozvati celokupno delavno, zlasti pa še doraščajočo študijsko mladino, da se resno poprime študija o socialnem vprašanju vohče ter o ustroju obstoječega gospodarskega reda še posebej, da bo mogla tako čimprej uspešno aktivno sodelovati z delavstvom v vseh njegovih organizacijah.

III.

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze pomembno ugotavlja, da je kapitalizem zadnja leta dognal celokupno gospodarsko udejstvovanje tako daleč, da ne le do skrajnosti izkorišča vse delovne sloje, temveč že golo existenco

celih narodov. Zato so sindikati poborniki ne le za pravico delavstva samega, temveč za rešitev celokupne človeške družbe in zaslužijo občo podporo.

IV.

Iz razlogov politične nujnosti je državna oblast leta 1929 podaljšala mandate delegatov delavskih zbornic, izvoljenih leta 1926 tako, da traja njihova funkcijska doba že nad 3 leta preko normale. Ker so se razmere v zbornicah v mnogočem bistveno izpremenile, ker so se med tem časom izvršile že ene državnozbornske volitve, občinske pa so sedaj na vidiku, smatra občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze, da za nadaljnjo odlašanje razpisa novih volitev v delavske zbornice ni nobenega stvarnega razloga več in pozivlje ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, da jih čimprej razpiše.

V.

Dasi je v naši državi delavsko socialno delovanje uveljavljeno že 12 let, upravljajo osrednji urad za zavarovanje delavcev ali od pristojnega ministrstva imenovani upravni odbori, ravnateljstva ter nadzorstva ali pa komisariji, pa čeprav je z zakonom o zavarovanju delavcev izrečno predvidena paritetna izvoljena uprava delavcev in delodajalcev.

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze ugotavlja, da se je izkazala ta praksa za ustanove socialnega zavarovanja za skrajno škodljivo in zahteva, da se takoj razpišejo volitve v te ustanove, da se tako imenovani funkcionarji umaknejo izvoljenim in da se na ta način zainteresirajo za probleme zavarovanja samega široke vrste zavarovanih članov.

VI.

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze potrjuje sklep zastopnikov JSZ in RSS z dne 4. 12. 1932, napravljen v Beogradu, da se osnuje »Svet kršč. soc. delavskih sindikatov Jugoslavije« ter »Ekskutiva kršč. soc. delavskih sindikatov Jugoslavije«. Občni zbor želi, da v bodoče obe strokovni centrali nadaljujeta započeto delo v smeri ustvaritve enotnega kršč. strokovnega gibanja v Jugoslaviji.

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

»Bilo je zelo smešno,« je nadaljeval otrok. »Kaj tako čudnega še nisem doživela in nisem bila prav do kraja prepričana, da fant res zna. Je zelo lep fant in je rekel, da natančno ve, kako je treba.«

Jed še vedno ni mogel najti besed. Sedel je s stisnjenimi pestmi pred njo, obraz se mu je spremenil v krinko, za katero se je vilo v divji vrtnec razočaranje, jeza, stud, radovednost — in naj se zdi še tako čudno in odvrtno poželjenje.

Med tem pa je Lulu Belle klepetala dalje, ne da bi slutila, kako mu je pri srcu. »Oh, mr. Rusher, tako sem razburjena, če pomislim na to, da bom morda zares dobila otroka! Povejte mi, kako je, ne, prosim!«

»Kaj pa, Lulu Belle?«

»Ali smem verjeti, da je bilo prav?«

»Da, kaj pa ste prav za prav storili?«

Nesveta radovednost ga je prignala do tega vprašanja. Zdaj se je pa v otroku zbudil samoobrambni nagon, ki je tako dolgo dremal. Odgovorila je, hkratu pa ji je začela rdečica oblivali lica in vrat in onemela je, preden je prišla prav do konca. »Ali je bilo tako prav, mr. Rusher? Ali bom od tega zares dobila otroka?«

»Morda, Lulu Belle?«

»Prav prepričana pa ne morem biti?«

»Šele čez nekaj časa?«

»To je dejal tudi fant. Kdaj bom pa vedela?«

»To je težko povedati. Morda v dveh ali treh mesecih.«

»In kako bom potem vedela?«

Jed se je spomnil ženskih pogovorov, ki jih je poslušal v otroških letih, ker so ženske mislile, da je še premlad, da bi pazil na njihove besede ali pa da bi celo kaj razumel. »Najbrž vam bo nekoliko čudno. Morda vam bo slabo in se vam bo vrtelo v glavi.«

»Kako smešno! Zakaj naj se mi neki vrti, če bom dobila otroka?«

»No, tega ne vem, toda tako sem slišal.« Za hip je obstal. Hotel je nadaljevati pogovor, ni je mogel, ni smel pustiti, da bi šla. In razen tega jo je moral opomniti zaradi nje same!

»Ko bo tako daleč in boste čisto prepričani, boste morali povedati materi. Bojim se, da je to ne bo prav zelo razveselilo, Lulu Belle.«

»To mislim tudi jaz. Ima tako čudne nazore! Ali bi si mogli misliti samo en vzrok, zakaj bi naj ne bilo prav, če bi jaz dobila otroka?«

»Da, pogledajte, mlada deklica ne sme imeti otrok, dokler se ne poroči in nima moža.«

To se ji je zdelo smešno. »Kaj za božjo voljo pa naj bi počela z možem? Saj sem še otrok!«

»Vem, ampak tako mislijo starši; zato obdržite skrivnost rajši zase, dokler se bo le dalo, — in prosim, ne povejte nikomur, da ste govorili z mano. Očitati bi mi. Jaz se pa trudim, da bi vam pomagal, kajne?«

»Oh, seveda, mr. Rusher, in jaz sem vam zelo hvaležna.«

»Če boste imeli kake težave, pridite k meni po svet. Mislim, da bo najboljša, če boste od zdaj stalno v zvezi z menoj.« Jed se je zdaj spet obvladoval in se je zelo pazil kakor pravi pretkan svetovnjak, kar je vendar hotel postati. »Ne dajte, da bi se v to stvar mešala mama ali kdor koli brez moje vednosti — zakaj jaz sem vaš prijatelj in nočem, da bi vam kaka stvar škodila.«

Čitaj in nabiraj nove naročnike
za »DELAVSKE PRAVICO«!

SOCIALNO ZAVAROVANJE

I.

Z ozirom na vedno večje finančne težave našega bolniškega in nezgodnega zavarovanja pri SUZORU, kakor zavarovanja bratovskih skladnic — zahtevamo, naj se čimprej izvede enotnost obstoječega zavarovanja, ki se mora izboljšati in izpopolniti. Nosilci tega zavarovanja naj bodo po banovinah s široko avtonomijo. SUZOR naj ostane samo kot nadzorno statistični organ. V pogledu sanacije obstoječih zavarovanj naj se votirajo za to potrebni zneski iz rednih letnih proračunov banovin osebno pa države. Pri izvedbi zavarovanja na ostale panoge, naj se pri že obstoječih zavarovanjih, varujejo že pridobljene pravice. Država naj izvrši svojo dolžnost, kar se tiče plačevanja prispevkov za zavarovane uslužbenke kakor tudi po ZZD predvidene prispevke.

II.

Ker splošna gospodarska kriza izločuje vedno več delavcev od aktivnega dela in tako zaslužka, kar povzroča vedno večje obubožanje širokih množic delavnega ljudstva, je naša zahteva, naj se z vso strogostjo izvajajo delavska zaščitna zakonodaja.

Izboljša naj se obstoječa naredba o »Posredovanju dela in podpiranju nezaposlenih« in starostno zavarovanje ter poišče mere za omejitev brezposelnosti.

III.

Pravtako je treba razširiti obstoječo pokojninsko zavarovanje Slovenije in Dalmacije na celo državo, ker le tedaj bo postalo to zavarovanje socialno koristno za vse privatne in trgovske nameščence v celi državi.

IV.

Da se kar najbolj zaščitijo domači hišnogospodinjki posli, naj se poselski red, ki je sedaj v veljavi samo za Slovenijo, razširi na vso državo.

V.

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze ugotavlja nujno potrebo ureditve starostne pre-

skrbne delavstva in upokojecev tobačnega monopola. Zlasti se je pri tem treba ozirati na delavstvo, oziroma upokojece tobačne tovarne v Ljubljani, katerim so se stekle pravice do primerne starostne preskrbe še pod bivšo Avstrijo.

Ob sklepu občnega zbora, ki je trajal skoraj 4 ure, poziva tov. načelnik vse delegate k še aktivnejšemu delu.

Poročila z delavskih bojšč Vinčari

Ljutomer. Na binkoštni ponedeljek se je vršil občni zbor skupine ob lepi udeležbi viničarjev. Občni zbor je potekel v najlepši slogi. Poročila odbora in nadzorstva so bila soglasno sprejeta. V odbor so bili izvoljeni tovariši: Franc Fekonja, Andrej Mir, Ludovik Nedok, Franc Tomažič in Janez Golob. Tajnik zveze tov. Rozman je v svojem govoru posebej naglasil, da mora naša strokovna organizacija vedno nositi značaj borbe. Združiti vse viničarje in jim priboriti pravične delovne pogoje, to je glavni namen »Strokovne zveze viničarjev«. Podpore so postranska reč; če bi se kdo pri nas organiziral radi podpor, je bolje, da nikoli ne pride. Mnogo je stvari, katere bi se dale sporazumno z vinogradniki zboljšati in odpraviti. Viničarji pa bomo pri teh upoštevanjih le toliko, kolikor nas je organiziranih in kolikor bomo znali pokazati lastne energije za reševanje viničarskega vprašanja. Na občni zbor je tudi prišel od »Zveze kmetijskih delavcev« agilni tov. Jože Markovič iz Cvena pri Ljutomeru.

Litmerk pri Ormožu. Dne 5. junija popoldne smo se zbrali pri viničarju tov. Vuzemu na občni zbor. Poročila o delovanju skupine so podali tajnik tov. Vuzem, blagajnik tov. Petovar in predsednik tov. Lenarčič. Zvezo je zastopal tajnik tov. P. Rozman. V novi odbor in nadzorstvo je sedaj izvoljenih precej mladih moči viničarskih fantov, kar daje upanje, da bo organizacija v teh krajih napredovala. Pristopilo je nekaj novih članov. Bil je to zopet lep družabni popoldan, katerega odsev je bila enotnost in tovarštvo viničarjev. Le naprej po začrtani poti!

Fram pri Mariboru. Bidek udarec je zadel našega vrlega člana podpredsednika tov. Kohneta in družino, ko jim je smrt 27. maja izrgala iz njih

srede zvesto ženo in skrbno mater, vrlo našo članico Marijo Kohna. Na praznik Vnebohoda je padla s podstrešja in podlegla poškodbam v mariborski bolnišnici. Pogreb je bil v nedeljo 28. maja v Mariboru. Počivaj v miru, draga tovarišica! Bog Ti bodi dober plačnik za trud, ki si ga imela na tem svetu, a tam boš uživala večni pokoj. Tovarišu Kohnetu in rodbini pa naše iskreno sožalje!

Nove določbe o članstvu in dajateh v statutu SUZOR-a

Kot smo že poročali, vsebuje novi statut SUZOR-a in okrožnih uradov nove določbe v glavnem le z ozirom na organizacijo zavarovanja, do čim so ostala druga poglavja skoraj neizpremenjena.

Kar se tiče članstva in dajatev zavarovancem ima novi statut ta-le nova določila:

Osebe, ki so zavarovane kolektivno in le za primer nezgode, med katere spadajo poljedelski delavci, zaposleni pri strojih v poljedelstvu, se ne smatrajo za člane urada. Prostovoljno nadaljujoči člani, t. j. osebe, ki so bile preje obvezno zavarovane, so pa upravičene do istih dajatev kot v obratih zaposleni zavarovanci. Nov je tudi odstavek, ki govori o včlanjenju pri privatnih društvenih blagajnah in ki je sličen odstavku v pravilniku Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Novo je tudi, da velja potrdilo delodajalca, s katerim dokaže član svoje članstvo, kadar išče bolniško pomoč pri uradu, le še dva dni po onem dnevu, ko je bilo izdano.

Če spremlja bolnega člana kdo v bolnišnico, je ta spremljevalec upravičen do običajnih prevoznih stroškov, poleg tega pa še do dnevnice, ki je tolikšna, kolikor znaša hranarina po onem meznem razredu, v katerega je spremljevalec uvrščen pri uradu. Če pa sam ni član, pa po meznem razredu zavarovanega bolnika. Bolni člani, ki jim urad ne more dati brezplačne zdravniške pomoči, so upravičeni do povračila prevoznih stroškov v ordinaciji k najbližjemu zdravniku. Člani so upravičeni do zobne nege, morajo pa zanj deloma sami prispevati. Na novo so vstavljena določila o računanju letnega zaslužka, ki pride v poštev pri nezgodnih dajatah, in o povračilu prevoznih stroškov rentnikom ob priliki pregledov, o organizaciji starostnega zavarovanja ter zdraviliščih. V kolikor je spremenila višino dajatev novela o porodniških dajatah, je tudi ta novela upoštevana v statutu.

11. poglavje.

POLETJE.

I.

Izpiti so bili pred vrati in Jed se je moral proklete zbrati in ojunčiti, da si je izbil iz glave vse čarobne sanje in se oprijel resničnosti mrzlega in brezbriznega sveta. Namesto da bi mu stregli z ljubeznijo, bogastvom, slavo na pladnju, je moral biti teman boj z obrazci, kvadratnimi enačbami, s Popejevimi pesmimi, z Moltkejevo strategijo in z razlago Novega zakona. Moral je dušiti vročično poželenje v srečo. Delno se mu je tudi posrečilo. Nikdar ne bo več stari Jed, okusil je sadje z drevesa spoznanja in ni mogel ženskih čari nič več ošabno prezirati. Čutil se je prisiljenega, da jih gleda, in prepričan se je, da bo pač mnogo prej potreboval žene, kakor je pa včasih mislil.

Izpite je opravil s priličnim uspehom. To mu ne bi bilo težko, če bi se bil le mogel zares zbrati. A zdaj je zapazil, da vse te predmete prav za prav sovraži in da nima prav nobenega spoštovanja do »višje izobrazbe«. Še to poletje bi bil obesil univerzo na klin, če bi zaradi tega, ker je bil študent, ne užival takega družabnega ugleda. Vedel je, da sta bili Carrie-Meecham in elegantna miss Newcomb samo zato z njim tako prijazni. Vedel je, da bi mu bilo v dokajšnjo korist, da bi si nataknil na glavo baret (ali pa oblekel talar) in si dal izročiti doktorsko diplomu, če se je mislil kdaj poročiti s kakim bogatim dekletom.

Stari Warrener je bil še vedno živ, da, bilo mu je celo malo boljše. Tu pa tam je v nogah nekaj čutil in zganilo se je rahlo upanje v njegovem sreču. Vsak dan so ga masirali. Jed je sedel potrpežljivo pri njem in poslušal, ko so obiskovalci na dolgo in široko razlagali vedno iste odvratne

»Oh, stokrat hvala, mr. Rusher! Poslušala bom vaš svet, a ne verjamem, da bi mi to utegnili kaj škoditi, zakaj vidite, mama me ima grozno rada, čeprav ima čudne nazore o otrocih, in jaz nisem še nikdar ničesar storila, kar bi ji ne bilo prav, zato mi bo tudi tokrat oprostila.«

»Še nekaj, Lulu Belle, kaj pa mladi fant, s katerim ste govorili. Ali je prijatelj v družini?«

»Oh, seveda.«

»Mati bi ne imela nič proti njemu?«

»Ne, mama prav dobro pozna njegovo mater.«

»Ali mi ne bi rajši povedali njegovega imena, da bi v potrebi lahko stopil z njim v zvezo?«

»Oh, obljubila sem mu, da ne bom povedala nikomur, mr. Rusher — nikdar, nikoli! Poglejte, saj ga to prav nič ne briga — storil je vendar samo to, kar sem jaz hotela od njega, in pravi, da bi se mama utegnila nanj jeziti.«

»Razumem,« je dejal Jed. »Zdaj pa molčite kakor grob in Bog varuj, da bi povedali kaj o meni! A skušajte tu pa tam priti do mene in mi povejte, kako vam je in tako dalje. Če boste hoteli kaj izvedeti, bom lahko pogledal v knjige, ali koga vprašal. Storil bom vse, kar bo v mojih očeh, da vam bom breme olajšal.«

»Oh, stokrat hvala!« je rekla Lulu Belle in njen otroški obraz je sijal v hvalečnosti do tega prijaznega mra. Rusherja. »Vendar je le dobro, če kdo velik ve za skrivnost, ker me res malo skrbi; to je prvič, da sem nekaj storila, ne da bi prej vprašala mamo. Morda me bo ozmerjala, a mislila bo —«

Oglasil se je zvonec iz bolniške sobe — in tako Jed topot ni mogel izvedeti, kaj bo mislila njena mama.

Nabra novih članov za Jugoslovansko strokovno zvezo
Zaveda se: kolikor moči, toliko pravice!

Glavna skupščina bratovske skladnice

V soboto, dne 10. junija se je vršila v dvorani Delavske zbornice redna letna skupščina Bratovske skladnice. Zastopani so bili skoraj vsi delavski delegati in zastopniki industrije. Skupščino je vodil podpredsednik Bratovske skladnice Šober iz Zagorja.

Na skupščini je bilo največ govora glede novega pravilnika bratovskih skladnic. Ker novi pravilnik vsled težkega finančnega stanja zavarovanja zelo poslabšuje pravice, je skupščina sprejela več predlogov delavske delegacije, za izboljšanje posameznih členov novega pravilnika. Mnogo kritike je vzbudila ugotovitev, da sta rudnika Zabukovci in Velenje ostala dolžna bratovski skladnici dva milijona na prispevkih, ki so jih vplačali delavci. Rudnika sta državna last. V glavnem se je zahtevala sprememba členov 91, 93, 106, 107, 119, 140 in 154 novega pravilnika.

O predkonferenci, ki se je vršila v petek 9. junija popoldne, kakor o skupščini sami, bomo poročali prihodnjič.

Porediške danosti in član, ki so izstopili iz dela

V »Radniški zaščiti« št. 6 poroča neki člankar o zanimivem sodnem procesu glede porodniških dajatev, ki se je začel pri nekem OUZD in končal pri Vrhovnem sodišču delavskega zavarovanja.

Delavcu, ki je izstopil iz dela, je porodila žena peti dan po izstopu iz dela. Delavec je zahteval, da se mu priznajo porodniške dajatve po § 56 zakona o zavarovanju delavcev, ker je imel predpisano članstvo in je žena porodila v roku treh tednov. OUZD je odklonil porodniške dajatve, češ, da je novela o porodniških dajatah razveljavila §§ 45 in 56 ter 49 omenjenega zakona. Delavsko sodišče dotičnega urada je bilo pa mnenja, da novela ni razveljavila določb § 56 ZZD in je odločilo, da je član upravičen do dajatev. Na pritožbo OUZD proti tej odločitvi je pa odločilo Vrhovno

sodišče delavskega zavarovanja, da ne najde razloga po § 170 ZZD za razveljavljenje sklepa krajevnega sodišča, kar se pravi z drugimi besedami, da je krajevno sodišče pravilno tolmačilo novelo, ko je delavcu priznalo porodniške dajatve.

Pričakujemo, da bo tudi ljubljanski OUZD sprejel to tolmačenje v svojo prakso, posebno ko je — po citatu člankarja v R. Z. — tudi SUZOR v svojem navodilu k izvajanju statuta odredil, da imajo tudi pasivni člani pod pogoji § 56 ZZD pravico do najmanjših bolniških dajatev, med katere spadajo tudi porodniške novele po noveli o porodniških dajatah.

Delavska mlad na poroč

Zagorje. Mladinski odsek naše skupine je pričel redno s svojimi tedenskimi sestanki. Fantje z zanimanjem slede predavanjem. Do sedaj nam je predaval gosp. kaplan Jerina o sociologiji, ker pa smo dobili tvarino od centrale, bomo to uporabili za prihodnje sestanke. Prihodnja sobota bo radi tega zelo zanimiva, zato je želeli, da vas pride čim več na sestanek. Vabljeni tudi vsi starejši člani. Kdor ima čas, sobota je zelo primerna, naj se sestankov redno udeležuje.

Zavedati se moramo, da od nas samih zavisi boljša bodočnost. Le z samoizobrazbo, bo zmogel delavec napredka pa najsi bode v javnem ali pa zasebnem življenju. Fantje in možje, z dobro voljo se oklenimo započete delo, sicer nas čas prehiti in nas najde nepripravljene. Nikoli ni dobro, in ne sme biti, da samo čakamo, kdaj pridejo boljši časi. Treba je iti z dvojno silo na delo, vsak v svojem okolišu naj pridobiva in širi misel, da le v močnih delavskih gospodarskih strokovnih in kulturnih organizacijah je moč. Zato ne stojimo ob strani, ne čakajmo, ampak agilno na delo!

V soboto pa vsi na sestanek, tudi starejši člani! Vrši se ob 8 zvečer! Pogovorili se bomo tudi glede izleta.

Živi borba!

Socijalna in gospodarska politika

Krivično obdavčenje

Poleg krivice, da je delavstvo preveč obdavčeno z uslužbenškim davkom je obdavčeno še bolj nesocialno s samoupravnimi davki (kuluk). Tako je bil tedenski zaslužek od 173—196 Din obdavčen s kulukom 115%, a tedenski dohodki od 989—1000

Din samo z 29% predpisa na neposredne davke. Večji dohodki so obdavčeni še manj. Davek se je n. pr. v nekaterih primerih znižal na 5%.

Po čl. 97. zakona o neposrednih davkih pa je rečeno, da se dohodkom od nesamostojnega dela do 4000 Din na mesec ali 960 Din na teden ne smejo predpisati in pobirati samoupravne doklade. Ker so bili po zakonu o nedržavnih cestah obvezni vsi davkoplačevalci na delo za kuluk, je finančno ministrstvo čl. 97 zakona o neposrednih davkih razveljavilo. Ker je bilo to breme za delavstvo le preobčutno, se je končno na pritisk delavstva in intervencij kuluk ukinil.

Maksimiranje najemnin.

Zahteva zadnjega kongresa delavskih zbornic v Belgradu je bila med drugim tudi, da se naj maksimirajo najemnine. Za stavbe, ki so bile zgrajene pred vojno, naj bi znašala najemnina v razmerju 1 : 10 predvojne najemnine. V novih stavbah pa naj bi se uredilo tako, da skupna višina najemnine ne sme donošati več kot 4% obresti zazidanega kapitala. Rok za amortizacijo pa naj se v vsakem primeru podaljša na 30 let.

Po proračunu 1932-33 je bilo v Jugoslaviji predpisanih:

a) direktni davki:	(v milij. Din)
zemljiški davek	510
hišni davek (zgradarina)	260
pridobnina	200
rentnina	32
društveni davek	80
uslužbenški davek	222
davek na sance	2
davek in obresti hran. vlog	20
b) indirektni davki:	
davek na poslovni promet	300
vojnica	3
neplačani davki	50
trošarina	887
takse	875
monopoli	1807
c) razčlenjeno dajo monopoli naslednje dohodke:	
tobak	1224
sol	216,4
petrolej	136
vžigalice	126
cigaretni papir	105

podrobnosti iz družinskega življenja posameznih članov. Jedovo sočutje ni poznalo meja in njegovo poznanje agrarne reforme z njenimi številnimi panogami je bilo izborna. Seveda je te teorije slej ko prej zametal, a zdaj jih je razumel in je lahko modro govoril o njih. Nagrada mu ni ušla: Gospodar ga je zaplil uro več, s čimer so njegovi dohodki zrasli na osem in dvajset dolarjev tedensko. Ta vsota bi se bila kmetškemu fantu še pred enim letom ali dvema zdela naravnost kneževska.

Dežela si je počasi opomogla od krize in raslo je število študentov, ki so končali poletni semester. Lizin pension je uspeval, polagoma je plačevala dolgove. Zdelo se je, da je za oba dobro, napredovala sta in bi morala biti prav za prav zadovoljna — če bi ne bilo tiste nenasitnosti, ki je Jedu dajala znamenje velikega moža. Ni se zanimal za počasno kopičenje majhnih dobičkov, sploh se ni zanimal za male uspehe, hrepenel je po vrhovih slave in je sanjal o tem, da jih bo dosegel v nekaj naglih skokih. Ker se mu to ni hotelo takoj posrečiti, je besnel in divjal; bil je lačen volk, ki se plazi okrog zidov lepega vrta bogov.

II.

Poleti je bilo delo manj zanimivo, ker se je toliko Warrenerejevih sorodnikov in prijateljev razkropilo na vse strani sveta. Bogataši se je zdelo, da ne morejo prenašati poletne pripeke v mestih, imeli so svoje hiše ob gorskih jezerih, tam so čolnari, ribarji, igrali golf in tenis. Hiše v mestu so zaprli, spustili vse zastore, le hišniki so bdeli in čuvali garaže, in vrtnarji so škropili trate, obsekavali žive meje, pletli plevel po cvetnih gredicah. Stotisoči delovnih ljudi so pa morali ostati v mestu in se ubijati dalje, ne da bi se brigali za vročino. A če bi kdo na te stotisoče samo pomislil, bi se to reklo takoj, da ograža družabni red.

Warrenerejevi so imeli skrbno urejeno poletno hišico, tam je mrs. Lydia sprejemala sorodnike in goste in jim stregla. Bolnik pa ni hotel tja — da potrebuje toliko postrežbe in skrbi, je dejala z otožnim smehljajem. V mestu pa ima vse, kar rabi: Davis, Rusher, nočni strežnik Burke, tajnik Jermin, Butler Wilkins in Norah, druga kuharica bodo skrbeli za njegovo udobje, otroci pa naj se le potikajo in klatijo po svetu ter iščejo zabave. Imel je mreže na vseh šestih oknih svoje sobe in velik električni zračilec, ki se je vrtel na vse strani; vozili so ga na vrt pod sončna drevesa, Butler mu je nosil ledenih pijač, njegovi družabniki so mu brali ali pa igrali z njim cribagge in pustili, da jih je drl — ni bilo tako slabo življenje.

Agrarno reformerski in tako zvani »liberalni« listi so redno prihajali, bral jih je, podčrtaval in izrezaval; imeli so srečo, da so vsak teden odkrili novo, strahotno pomanjkljivost na svoji domovini. To je bilo staremu gospodu v globoko zadovoljstvo, krepilo je njegovo vero, da bo svet počasi in borno zletel k vragu, ker se je branil, obdavčiti rentno vrednost zemljišč. Pisal je pisma izdajateljem svojih najljubših listov in tupahtam so mu odgovarjali. — Jed je opazil, da se je to zgodilo ponavadi tedaj, kadar so potrebovali denarja. Warrenere je pisal velik podporni seznam, oskrboval je nekaj prevratnih organizacij z denarjem in hranil celo malo vojsko rentnikov, katerim se je na ta ali oni način posrečilo, da so dosegli njegovo naklonjenost. To so bili ubogi sorodniki, prejšnji posli in uslužbenci, vdove in sirote starih prijateljev. Jed je videl, kako je podpisoval zvezke čekov in tajnik mu je pravil, da znaša celotna vsota vseh podpor na leto okoli sedemdeset tisoč dolarjev. Jed je zdaj lahko razumel skrb rodbine zaradi teh strašnih izdatkov.

V Krevci knjižnici bodo izšle letos te knjige: Miško Kranjec: PREDMESTEJE — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: CRNI BREG — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: DOLARJI — roman i. del.